

Danas...

o muzici

NENAD TURKALJ

Prošlost koja obavezuje

Tišina, koja budi glazbene uspomene — to je izložba, otvorena ovih dana u Povijesnom muzeju hrvatske pod naslovom »125 godina hrvatske opere«, a u povodu proslave 100-godišnjice stalne Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. U toliko skladnim prostorima barokne Oršićeve palače u gornjogradskoj Matoševoj ulici, fotokopije na zidovima otkrivaju zaustavljene trenutke glazbeno-kazališnih scena, podatke i likovne formulacije starinskih plakata, za kulturu ove zemlje važnih dokumenata — i prije svega lica.

Lica ljudi, koji iz dalekih desetljeća gledaju u nas patinirano idealiziranim obličjem mekog crteža, da bi onda, s prvim fotografijama ovog našeg, tada malog Zagreba, osvanuli pred nama sa svim nezgrapnostima svojih likova, odjeće, ličnih crta — pa ipak, ti ljudi bili su za svoje vrijeme čarobni nosioci kazališne iluzije pod plinskom rasvjetom, bili su to naši Zrinjski, Lohengrini, Lucije i Tosce, oni koji su stvarali veliku, danas već stogodišnju tradiciju hrvatske opere.

Iz dvorane u dvoranu odvija se glazbeni film kazališnih događaja prošlosti i naviru glazbene asocijacije, pogotovu onih glasova, koje već poznajemo,

makar i samo s onih starih, istruganih Edison-Bell ploča (šteta, što nešto od toga nije i izloženo!). Nižu se zatim već intenzivna razdoblja velikih predstava evropskog formata, od »slavenskog vala« tridesetih godina do Wagnerova ciklusa u oči rata, kad je Zagrebačka opera jedan od svojih briljantnih vrhunaca dosegla izvedbom Respighijeva »Plamena«. A imali smo tada već iza sebe svoje »metropolitance«, od prvog među njima, Kašmana, preko velike umjetnice Milke Trnine do naše proslavljene Zinke Kunc.

Uz njih tu su skladatelji, od Lisinskog i Zajca naovamo, dirigenti, redatelji, kao i velik broj izvornih scenografskih nacrti, koji bi, sami za sebe, trebali jednom kasnije negdje postati jezgrom stalne izložbe scenografije i kostimografije hrvatskih kazališta. Razdoblje poslije oslobođenja razumljivo je i najbogatije zastupljeno, te predstavlja za današnje generacije podsjetnik rada i razvoja jednog od najznačajnijih umjetničkih ansambala nacije. Velika atrakcija izložbe su izvorni kostimi iz osobne garderobe Milke Trnine, kao i Cammarotin kostim iz »Porina« uz još neke povijesne izložke; šteta, što se veća pažnja nije posvetila kostimima i rekvizitima, jer bi to samo poja-

Posjetite izložbu »125 godina hrvatske opere«

čalo atraktivnost izložbe.

Vrlo studioznu stručnu obradu izložbe dao je naš poznati teatrolog dr Slavko Batušić. Time smo zapravo, sa zakašnjenjem datuma, dobili prvu istinski reprezentativnu društvenu manifestaciju u našem gradu, kojom je obilježena stogodišnjica od početka rada stalne hrvatske opere u Zagrebu (2. listopada 1870). Izložba je otvorena do kraja veljače i to je prilika i za omladinu i za sve ljubitelje kazališta, da se upoznaju sa sustavnim slikovnim prikazom razvoja hrvatske opere. Jednoga dana taj će materijal pružiti bogatu likovnu građu za monografiju o hrvatskoj operi; u povodu tako eminentne proslave kao što je stogodišnjica, takva monografija nije realizirana — nadajmo se da neće trebati čekati dvjestogodišnjicu...